

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
P68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: РОЛЬ ТА МІСЦЕ

Функціонування українського суспільства в якісно новому стані відбувається за постійних економічних і соціально-політичних змін, що передбачає необхідність забезпечення охорони громадського порядку, особистої безпеки громадян, усіх форм власності та життєво важливих інтересів суспільства й держави.

Саме тому місце правоохоронних органів в Україні визначається їх функціональною спрямованістю, а саме: на захист прав і свобод людини й громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України; на запобігання порушенням прав і свобод людини й громадянина та сприяння їх поновленню; на здійснення оперативно-службової діяльності відповідно до Конституції України, законодавства, міжнародних стандартів у цій галузі; на поліпшення й подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини й громадянина; на забезпечення рівності всіх перед законом та запобігання будь-яким формам дискримінації щодо реалізації людиною своїх прав і свобод; на сприяння правовій поінформованості населення та захист конфіденційної інформації про особу [1].

Фактично всі внутрішні й зовнішні функції держави безпосередньо або опосередковано спрямовуються на забезпечення, реалізацію та вдосконалення загально-соціальних гарантій прав громадян. Тому певні державні органи та інші владні суб'єкти держави в процесі здійснення ними своєї діяльності зобов'язані більш конкретно й предметно реалізовувати положення, що містяться в нормах Конституції України [2].

Особливе місце в системі забезпечення, реалізації, охорони й захисту прав і свобод громадян посідають правоохоронні органи. Правоохоронні органи – це система державних та уповноважених державою громадських формувань, основною функцією яких є боротьба зі злочинністю та іншими правопорушеннями. До правоохоронних органів належать прокуратура, суди, органи Міністерства юстиції України, органи Міністерства внутрішніх справ України, Служба безпеки України, адвокатура, нотаріат, податкова міліція, різні державні комісії та комітети, які здійснюють правозастосовну або правоохоронну діяльність [3].

Сфера діяльності правоохоронних органів має складну й багатопланову структуру. Вона включає в себе певні групи суспільних відносин, які пов'язані із захистом особи й держави від злочинних та інших протиправних посягань, забезпеченням громадського порядку та громадської безпеки, захистом об'єктів незалежно від форм власності, розкриттям і розслідуванням злочинів, забезпеченням дотримання правил перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства тощо. Хоча ці види суспільних відносин є взаємопов'язаними, вони не є ідентичними й характеризуються специфічними рисами та ознаками. Це у свою чергу визначає відмінності в основних напрямках діяльності правоохоронних органів (адміністративній, оперативно-розшуковій, кримінально-процесуальній, виконання покарань) та в різновиді складових системи правоохоронних органів. Правозахисна орієнтація більшості функцій правоохоронних органів зумовлюється пріоритетністю охоронних завдань [4].

Рівень розвитку свободи й демократії в суспільстві визначається не лише формальним визнанням владою прав і свобод громадян, у тому числі офіційним приєднанням до міжнародно-правових документів, що їх регламентують, а й багатьма іншими факторами. Одним із найважливіших серед них є наявність дієвого, ефективного соціально-юридичного механізму реалізації прав і свобод, що містить гарантії їх забезпечення та захисту. У цьому механізмі, згідно зі специфікою діяльності, вагоме місце посідають правоохоронні органи, зокрема органи внутрішніх справ. Причому слід зазначити, що органи внутрішніх справ – це особливий, цілком конкретний соціальний інститут, призначення якого практично завжди залишається незмінним – захищати права й свободи людини, забезпечувати її майнову безпеку, бути сприйнятим суспільством та опорою влади в державі [5].

Проблема забезпечення, реалізації, охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів громадян на сучасному етапі розбудови держави набула особливої актуальності. Конституцією України гарантується державний захист прав і свобод людини й громадянина. Для правоохоронних органів виконання зазначеного положення Основного Закону України держави є одним із головних і першочергових завдань [6].

Аналіз завдань і функцій, які виконуються різними правоохоронними органами України, свідчить, що в діяльності правоохоронних органів питання забезпечення, реалізації, охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина займають особливе місце.

Важливо, що вирішення цих завдань щодо забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і законних інтересів, своєчасного запобігання правопорушенням, забезпечення громадської безпеки, захисту власності від протиправних посягань, надання правової та організаційної допомоги громадянам, посадовим особам та іншим суб'єктам у здійсненні їх законних прав та інтересів пов'язане із задоволенням різноманітних потреб та інтересів кожної людини, оскільки дотримання вимог закону, правопорядок і його захищеність є ва-

жливими умовами реальності свободи особи в суспільстві, гарантіями здійснення всієї системи її прав і свобод. Таким чином, гарантія прав та свобод громадян правоохоронними органами реалізується через виконання ними своїх головних функцій. У підсумку всі інші завдання є похідними від головного – забезпечення захисту прав і свобод людини й громадянина в комплексі з інтересами суспільства [7].

Правоохоронна діяльність повинна будуватися на засадах законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з громадськими організаціями та населенням. Правоохоронні органи покликані приводити в дію механізм правової охорони. Вони мають забезпечувати застосування заходів державного примусу, маючи на меті усунення перешкод для реалізації людиною й громадянином своїх прав та виконання обов'язків, поновлення їх порушених прав, свобод чи законних інтересів, притягнення винних осіб до юридичної відповідальності.

Конституційні норми, спрямовані на забезпечення державою реалізації, охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів людини й громадянина, вимагають від правоохоронних органів послідовно спрямовувати свою правозастосовну діяльність на забезпечення добробуту людини, ґрунтуючись при цьому на принципі верховенства положень, закріплених в Основному Законі України, дотримання якого є однією з головних умов створення демократичної, соціальної, правової держави [8]. Його реалізація пов'язується з втіленням у життєдіяльність суспільства формули «дозволено все, що не заборонено законом».

Забезпечення, гарантованість, реалізація, охорона й захист прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина передбачають не лише відповідну діяльність державних органів, а й активні дії в межах закону самого носія гарантованих Конституцією України прав і свобод із поновлення ним свого порушеного права без звернення до компетентних органів. Правоохоронні органи повинні сприяти реалізації цього положення.

Проблема захисту прав і свобод людини від протиправних посягань різко загострилася. Сучасний стан злочинності, її негативний вплив на всі сфери суспільного життя потребують вжиття дієвих заходів для зміни ситуації, що склалася, посилення соціальної ролі правоохоронних органів у захисті прав і свобод громадян, охороні громадського порядку, боротьбі зі злочинністю, особливо з її організованими, агресивними й насильницькими формами.

Згідно із чинним законодавством України правоохоронні органи повинні гарантувати громадянам України та всім, хто перебуває на її території тимчасово, забезпечення відповідних умов реалізації їх прав і свобод. Гарантувати їх використання означає забезпечувати сприятливі умови, за яких закріплений у законі статус людини та громадянина набуває не лише юридичного, а й фактичного змісту для кожної особи. Держава має гарантувати основні права, свободи людини, що означає забезпечувати належні умови для користування ними, а також захищати їх від правопорушень. Правоохоронні ж органи повинні виконувати свої завдання неупереджено, у точній відповідності до закону. Жодні виняткові обставини або вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій чи бездіяльності.

Зростання злочинності, збільшення фактів порушень громадського порядку, корупції, режим антитерористичної операції на фоні безперервного спаду виробництва та зростаючого безробіття породжують у громадян невпевненість, зневіру в тому, що правоохоронні органи, особливо міліція, можуть забезпечити нормальні умови для життя, праці й відпочинку громадян. Це вимагає пильної уваги до вдосконалення роботи правоохоронних органів, протиставлення кримінальному свавілля й беззаконню не лише авторитету та сили права, а й переконання громадян у необхідності та глибокій зацікавленості в зміцненні правопорядку й законності, забезпеченні ділових стосунків між працівниками правоохоронних органів і громадянами. Правоохоронні органи вирішують широке коло завдань, пов'язаних із захистом прав, свобод і законних інтересів громадян. Із сутності права постає, що реалізація конституційних прав і свобод громадян не можлива без забезпечення цих прав організаційно-виконавчою діяльністю державних органів та посадових чи службових осіб, оскільки діяльність останніх є свідченням реальності свободи особи, необхідним фактором переходу правових можливостей користування благами, закріпленими в Конституції України, у практику життєдіяльності кожної людини, громадянина в нашій державі. Тому дуже важливо визначити роль і значення держави в цілому, окремих її органів у забезпеченні реалізації конституційних прав і свобод громадян. У цьому важливу роль відіграє ефективна діяльність правоохоронних органів. Їх функції в механізмі реалізації прав і свобод громадян, як уже зазначалося, є різноманітними: від створення гарантованих умов їх реалізації в громадських місцях до захисту злочинно порушених таких умов із застосуванням найсуворіших за законом примусових заходів.

Література

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : [підручник для слухачів та курсантів вузів МВС України] / за ред. І.П. Голосніченка, Я.Ю. Кондратьєва. К. : КМУЦА, 1999. – 178 с.
2. Адміністративне право України : [підручник для юрид. вузів і фак-тів] / за ред. Ю.П. Битяка. Х. : Право, 2000. 520 с.

3. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності : матер. міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 27 квітня 2001 р.) / гол. ред. І. Г. Кириченко. Донецьк : ДІВС, 2001. 656 с.
4. Ануфрієв М.І. Органи внутрішніх справ на рубежі тисячоліть / М.І. Ануфрієв // Науковий вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України. 2000. № 1. С. 3-5.
5. Негодченко О.В. Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ України : [монографія] / О.В. Негодченко. Д. : Поліграфіст, 2002. 416 с.
6. Ануфрієв М.І. Проблеми реалізації норм Конституції України в діяльності органів внутрішніх справ / М.І. Ануфрієв // Конституція України – основа модернізації держави та суспільства : матер. наук. конф. (м. Харків, 21–22 червня 2001р.) / упоряд. : Ю.М. Грошевий, М.І. Панов. Х. : Право, 2001. С. 80-5.
7. Кононова Л.Н. Некоторые аспекты уважения прав граждан в деятельности органов внутренних дел / Л.Н. Кононова // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ : зб. наук. праць. 2002. № 1(7). С. 154–160.
8. Букач В.В. Особливості забезпечення міліцією конституційних політичних прав та свобод громадян / В.В. Букач // Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності : матер. Міжвуз. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 27 квітня 2001 р.) / гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк : ДІВС, 2001. С. 594-02.

ЗМІСТ
**СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ:
ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.**

<i>Алеєв О. О.</i> ПРОТИДІЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	4
<i>Андрієнко І. С.</i> ЩОДО СУТНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	5
<i>Антоненко О. А.</i> НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬОВАНОЇ ПОСТАВКИ ЯК ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ.....	7
<i>Афанасенко С. І.</i> ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: РОЛЬ ТА МІСЦЕ.....	9
<i>Балтовский О. А., Сіфоров О. І.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	10
<i>Баськов В. В.</i> СИСТЕМА ТАКТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ЩОДО ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ В УМОВАХ МІСТА.....	13
<i>Будяченко О. М.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ.....	14
<i>Бурангулов А. В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ПЕРЕМОЖНИКІВ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ ТА ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	16
<i>Вайда Т. С., Кузнєцов О. І.,</i> МІКРОТАРГЕТИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ЗАЛИШЕНИМИ КОРИСТУВАЧЕМ «ЦИФРОВИМИ СЛІДАМИ» У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ (ІНШИХ КОМП'ЮТЕРНИХ РЕСУРСАХ) ДЛЯ ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБУ.....	17
<i>Великий В. М.</i> РИЗИКИ ВІДНОШЕННЯ ДО ЗМІН, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРОЦЕСОМ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	21
<i>Войтов Г. В., Бааджу Н. А.</i> ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ: ПРОБЛЕМИ ДИСКРЕЦІЇ У ПРАВОЗАСТОСУВАННІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	22
<i>Герашенко О. С., Конєв О. Ю.</i> ЛІКВІДАЦІЯ БІОЛОГІЧНИХ НЕБЕЗПЕК.....	24
<i>Головко В. М.</i> ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ ТА РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ЗДОРОВ'Я ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	25
<i>Гомон Д. О.</i> ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	26
<i>Гоштинар С. Л.</i> ДОСВІД ІСПАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РИНКУ ЗЕМЛІ.....	27
<i>Григорецька І. І.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ УКРАЇНИ.....	29
<i>Дрішлюк В. І.</i> УНІФІКАЦІЯ ПРОЦЕДУРИ ПОДАЧІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗАЯВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ТА ІНШИХ ВИДАХ СУДОЧИНСТВА.....	31
<i>Дужак О. В., Скуменко А. О., Шаповалов Д. О., Булгакова С. В.</i> ПРОФІЛАКТИКА БЕЗВІСНОГО ЗНИКНЕННЯ ДІТЕЙ – ОДИН З ПРІОРИТЕТІВ ДІЯЛЬНОСТІ «МОЛОДІЖНОЇ ЛІГИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ».....	32
<i>Дулгер В. В.</i> ГЕНЕЗА ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ.....	34